

Relats de frontera

GETTY

MARINA ESPASA

Els contes de Fleur Jaeggy (Zuric, 1940) són píndoles lisèrgiques que ens porten cap a un altre estadi de l'existència, cap a la franja grisa i desoblada que es deu estendre entre la vida i la mort, cap a aquell estat de semiinconsciència entre el son i la vigília. Viatgem a ambients oprimits i inquietants de pobles de la Suïssa alpina i coneixem personatges que fan les coses amb maldat de manera natural. Són homes i dones que s'ofeguen cada dia quan veuen sortir el sol i que celebren l'arribada de les tenebres: "Tenien ganes de jugar a cartes? No. Només d'escoltar música, en la penombra. O en la foscor". Així pensen uns bessons ancians que viuen en un cementiri i que es

resisteixen a ser traslladats a una residència: són els guardians del trànsit entre la vida i la mort i és aquesta missió i aquest ritm el que dona sentit a la seva vida.

Jaeggy s'instal·la en aquesta zona neutral i dispara a banda i banda. Fa una literatura contra la vida i contra la mort, contra la celebració de la *joie de vivre* i contra l'oblit que representa la desaparició dels nostres semblants. Amb uns relats parosos on no hi ha normes morals ni tabús, ens recorda que vivim al costat dels morts i travessats per ells: "Quan els altres es moren són una mica nostres. En som els tutors. No va pensar mai que fos a la inversa, que potser les nostres vides les poden governar ells". És aquesta relació entre el món dels vius i el dels morts el que fa que concebi una vida simultàniament en el present i

LA POR DEL CEL
FLEUR JAEAGGY
LES HORES
TRAD. ANNA CASASSAS I FIGUERAS
96 PÀG. / 14,90 €

en el passat, i per això escriu frases on els temps verbals s'alternen sense cap lògica. Els relats de *La por del cel* són plens d'enterraments, vetlles, cementiris i fantasmes, encara que no portin cadenes ni llençols blancs. L'esperit d'una persona pot reencarnar-se en un bulldog d'ulls bojós i malenconiosos i una mare pot agafar unes tisores i fer un acte horrible amb la mateixa naturalitat amb què esqueixa un gerani. Els contes segueixen una seqüència d'elevació: el primer el protagonitza una noia que té por del cel i per això intenta que la seva filla no el vegi mai, i l'últim, una vella en un estat espiritual que gairebé el frega amb el dits.

A l'altra banda de la frontera

Per força hi ha d'haver una relació entre el territori on viu o per on transita un escriptor i el que hi escriu. Fleur Jaeggy és de la Suïssa alemanya, però escriu en italià i a la seva literatura té elements de dislocació propis d'algú que per crear ha adoptat una llengua que no és la materna, així com d'algú que ha marxat del seu lloc d'origen i s'ha instal·lat en un altre país, encara que sigui el del costat. Qui travessa moltes fronteres, o qui ha estudiat dialectologia, sap que els límits no són mai tan clars com els que dibuixen les administracions polítiques, sinó que hi ha feixos de línies separades entre elles que dibuixen zones de transició més o menys àmplies: escriure entre aquestes línies és l'objectiu d'una escriptora com ella, entossudada en voler explicar què passa quan deixem que siguin els instints els que ens governin i ens portin allà on la nostra civilització raonable no ens portaria mai. O què passa sota la superfície de color de plata brunyida dels llacs, què es mou sota les aigües estancades d'una família. Llegir-la produeix una impressió perdurable i molt desconcertant: res del que passa és amable ni tranquil·litzador, però no hi ha gaires més bitllets que portin de visita als llocs que ella ens proposa. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

L'èxit ve del nord

No trigarà gaire a començar a estudiar-se a fons el fenomen de l'èxit mundial tan ràpid i tan profund d'una literatura com la nòrdica (Islàndia, Dinamarca, Noruega, Suècia i Finlàndia). Fa trenta anys ens movíem amb tòpics: no hi passa res, la gent se suïcida, tenen un estàndard de vida altíssim gràcies als impostos, són especialment ecologistes... Ara sabem com viuen, com actua la policia, quins problemes socials i polítics tenen... Qui li havia de dir a Mankell (1948-2015) i al seu inspector Wallander que estava obrint una mena de comporta que deixaria anar un doll de grans èxits criminals? I a més, un èxit capitanejat per dones: Asa Larsson (1966), Anna Jansson (1958), Camilla Läckberg (1974) o Tove Alsterdal (1960). Després hi ha la trilogia de Stieg Larsson (1954-2004), que ja era alguna cosa més que simple novel·la criminal, i això sense oblidar el fabulós i particular èxit del noruec Jo Nesbo (1960) o de l'islandès Arnaldur Indridason (1961). No es pot fer una llista *in extenso* perquè esdevindria realment molt llarga. Perquè a més, encara que una gran part de l'esmentat èxit es trobi en la novel·la negra, ja no es pot amagar que també hi ha grans triomfs internacionals que no ho són. Què me'n diuen, de l'èxit mundial de la història d'aquell iaio de cent anys que saltava per una finestra i fotia el camp de l'asil? Era d'un aleshores desconegut Jonas Jonasson (1961). ¿I les històries plenes d'imaginació, de crítica al sistema, de bonhomia, d'humor negre que traspassen fronteres del finlandès Arto Paasilinna (1942-2018)?

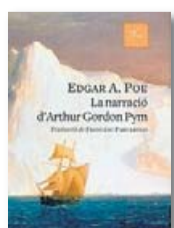
NO S'HI PON EL SOL

La marca *nòrdica* no para d'escampar-se. Parlàvem fa poc de la irrupció d'una nova veu femenina (una altra!) que ja havia aconseguit gran èxit i moltes traduccions, la jove Stina Jackson (1983), que agafa el relleu. Però, sense anar més lluny, ens acaba d'arribar en castellà la darrera novel·la de la diva nòrdica Camilla Läckberg, amb un matís molt curiós (i que només es dona després d'èxits mundials brutals i continuats). Abandona l'ambient i els protagonistes que li han donat la fama i prova amb una heroïna nova i novel·la característiques (novel·les de suspens psicològic). Els seus fans podran provar si els agrada el canvi a *La gàbia d'or* (Amsterdam/Maeva). Que ens deixin respirar, sisplau. La veritat, fan una mica d'enveja. ♦♦

L'APARADOR

ÈRIC SALAT

FICCIO

La narració d'Arthur Gordon Pym
EDGAR A. POE
Proa

Publicada el 1837 per entregues a la revista nord-americana *Messenger*, Poe narra la trepidant història d'un jove que s'embarca com a polissó en un balener a la recerca de l'emoció del mar. Un clàssic de la novel·la d'aventures que s'endinsa en la fantasia i el terror com un malson.

NO-FICCIO

Susan Sontag. La entrevista completa de Rolling Stone
JONATHAN COTT
Alpha Decay

La revista *Rolling Stone* va entrevistar la multifacètica Susan Sontag, directora de cine, novel·lista i activista política en un moment àlgid de la seva carrera. L'entrevista va durar dos dies, i a la revista va quedar curta. Ara Cott, l'editor europeu del magazín, publica les dotze intenses hores de conversa.

FICCIO

La natura exposada
ERRI DE LUCA
Bromera

Un escultor que passa de la seixantena compagina el seu ofici amb el transport de persones clandestinament d'un costat a l'altre de la frontera. Pressionat pel lobi de traficants, haurà de fugir a un poble vora el mar on començar una nova vida marcada pels contrastos entre la vida sagrada i la profana.